

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

131. An peccata dubia sint materia necessaria confessionis? Et advertitur,
quod si quis confessus est ppeccatum ut certum, quia sic putabat, postea
verò habet dubium, non tenetur illud ut dubium ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

& meminisse confundentem. Et hæc omnia docet Caramuel loco citato qui postea respondet ad multas objectiones in contrarium, & testatur Patres Societatis Jesu Lovanienfes in eorum Gymnasio (ipso præfente) hanc sententiam defendisse: Quam etiam novissimè & latè docet, & conatur probare Joseph de Januario in *Resol. Theol. mor. tom. 1. res. 2. per totam*; & præter Henriquez, Layman, & Præpositum alibi à me citatos, ex eadem Societate hanc opinionem tanquam probabilem admittit Pater Amicus in *cur. Theolog. tom. 8. disp. 1. 3.* cui adde Martinum de sancto Joseph, in *Monit. confessionis. tom. 1. lib. 1. de pœnit. tract. 6. n. 1.* ubi sic ait: Obliga este præcepto al que duda si peccò mortalmente. Aunque otros Doctores probabilmente afirman, que el que està dudoso, si cometio el peccado mortal, ò si le confelsò, que no se inclina mas à una parte, que à otra, puede practicamente deponer la duda, con la qual queda de sobligado de confessar el peccado, de que duda si lo cometio, ò le confelsò; por ser principio llano de derecho, que in dubiis melior est conditio possidentis. l. si debitor. ff. de pignor. cum vulgaris sic Henriquez lib. 8. c. 45. n. 3. Reginaldus, lib. 29. c. 6. n. 99. ad finem. Suarez de pœnit. disp. 22. sect. 9. n. 6. vide Dianam part. 4. tr. 3. resol. 5. de mas de que, dubius ab ignorante non distat. l. Manifestissimi, §. Sin autem nescius, Cod. de furtis: imò æquiparantur, Surdus decis. 265. a. 19. y como no obliga à confessarse el peccado que se ignora que es mortal; assi tambien parece que no obliga al que duda si le cometio. Ita ille.

Alibi in Resolutionibus notissima hujus Ref.

Quæ hic est inf. à Ref. 134.

12. Sed his non obstantibus, puto omnino non esse recedendum à sententia affirmativa, usque adhuc practicata in Ecclesia Dei, & quam communiter docuerunt Theologi omnes cum eorum Magistro D. Thoma in 4. sent. disp. 21. q. 2. art. 3. ad 3. Vide Doctores, quos, me etiam citato, citat, & sequitur Pater Franciscus de Lugo, part. 1. de Conscientia, c. 2. q. 29. n. 170. & me citato Marcus Vidal in *Arca Vitalis Theologia moral. de Pœnit. Sacram. Inquisit. 5. concl. 1. n. 9.* quibus adde omnino videndum Patrem Oviedo in part. 2. D. Thoma tract. 5. contr. 4. punct. 7. n. 57. qui asserit, nostram sententiam esse omnino veram & tenendam ex communi Ecclesie praxi; & etiam ratione probatur. Quia Sacramentum Pœnitentiæ potuit institui cum obligatione confitendi peccata dubia, ut fatetur Præpositus, quod nullus audebit negare. Aliàs communis Ecclesie sensus hucusque fuit ita esse institutum. Ergo dicendum est, institutum fuisse cum hoc præcepto, est sub hac obligatione: est enim optimus interpret Legum modus, quo ab omnibus illa fuerunt intellecta, & exercita. Ex hoc facile respondetur ad omnia argumenta adducta pro contraria parte. Ad testimonium enim Tridentini dicimus, secundum interpretationem Ecclesie intelligi de peccatis dubiis. Ad aliud Argumentum dicimus, forum pœnitentiæ distinctum esse à quocunque alio foro judiciali: nam Sacramentum pœnitentiæ est vindicta salutaris, ut constat ex Tridentino, sess. 14. c. 8. vel non tantum in punitionem criminum, sed magis etiam ad animarum salutem institutum. Et tandem ad aliud dicimus, hominem non privari sua libertate propter rationem tantum dubiam, sed propter dubium Ipeculativum, quod secum affert certitudinem practicam circa obligationem confitendi.

13. Non est igitur recedendum à praxi omnium Fidelium, & totius Ecclesie, cujus initium credendum est ab Apostolis emanasse. Et ita doctus Leandrus licet libenter benignioribus opinionibus adhareat; tamen sententiam negativam improbat, tom. 1. de Sacram. tr. 5. disp. 5. q. 26. & me citato, no-

stræ sententiæ adhaeret. Et Tamburinus, etiam ad opiniones benignas pronus. *Opuscul. de Confess. lib. 2. c. 1. §. 3. n. 14.* sententiam negativam practice excipi posse, decernere recusavit. Nota vero quod post hæc scripta invenio nostram sententiam docte doctissimum & amicissimum Patrem Bardi de conscientia discept. 6. c. 11. part. 4. §. 1. qui respondet ad omnia argumenta, quæ in contrarium adducit Caramuel. Idem etiam docet me citato Joannes de Dicastillo, tom. 1. de Sacram. tract. 4. dub. 8. disp. 9. num. 37. & seq. adi illum & non pigebit, est enim vir qui inter Theologos nostri temporis prima subcellia obtinet.

RESOL. CXXXI.

An peccata dubia sint materia necessaria confessionis?

Et advertitur, quod si quis confessus est peccatum incertum, quia sic putabat, postea vero habet dubium, non tenetur illud ut dubium iterum confiteri, nisi forte ex alio capite.

Et notatur explicandas esse circumstantias peccati, si ve tanquam conditionaliter certas, si ve etiam tanquam conditionaliter dubias, si tales circumstantia mutant speciem, &c.

Verum advertitur, quod quando aliquis confitetur de peccato dubio, adjungendum est aliquod peccatum certum.

Quando autem quis confitetur peccatum, de quo dubitat, an alias confessus sit, non tenetur dicere se dubitare, an confessus fuerit?

Nec pœnitens tenetur dicere se tale peccatum commississe post ultimam confessionem, nisi ob aliquam circumstantiam mutantem speciem? Ex part. 11. tract. 8. & Misc. 8. Ref. 44.

§. 1. Hanc difficultatem non invenio apud antiquos Doctores in dubium positam, saltem de illa cæperunt dubitare aliqui recentiores, & quod pejus est negativam sententiam docuerunt, quam novissimè tenet doctus Pater Ferrantius de scandalo quest. 77. præcipue à n. 31. qui post plura sic asserit: Confirmatur hæc opinio, & his quæ decreverunt doctores quidam Patres in hoc colleg. Roman. contra propriam opinionem, quam antea sustinebant. Cum n. ex Provincia Austria propositiones aliquæ missæ essent Romam ad nostrum admodum R.P. Generalem, ipsius jussu examinandas à Patribus revisoribus, quorum munus est libros diligenter expendere, antequam imprimantur, tale iudicium, quod mox subijciam, tulerunt unanimes circa nonam petitionem factam.

2. Nona petitio hæc erat, peccata dubia si ve positive, si ve negative tantum dubia sint, confiteri non tenentur.

3. Responderunt ita, de peccatis dubiis positive non est dubium permitti posse, cum sit opinio communis Doctorem: De peccatis dubiis negative, circa quod est major difficultas: judicavimus olim non debere permitti secundum nostras regulas, cum vix reperitur unus scriptor, qui illam aperte tueretur: nunc verò cum jam aperte, & ex professò in suis scriptis tueantur, præter P. Egidium Cominch de Sacram. pœnit. disp. 7. dub. 8. Petrus Marchant. in tab. Sacram. tract. 4. tit. 6. Caramuel in Theol. mor. lib. 1. disp. 4. n. 478. Josephus de Januario Resol. moral. tom. 1. resol. 2. per totam. P. Io. Martinon tom. 5. d. 50. sect. 8. n. 91. & alij multi Scriptores illam iudicent probabilem, censemus posse jam in scholis Societ. permitti. Prima ratio est ex Trid. quam asserit

Sup. hoc te in Res. præsentia in tribus Resol. disp. & in quatuor s. ubi de peccatis dubiis confitendo non tenentur sequentibus infra et Res. 134. ult. à lib. 1. & in tom. 1. n. 26. 50. §. n. 10.

affert Layman, quod nimirum ea tantum peccata mortalia teneamur confiteri, quæ sunt in memoria, & conscientia; peccata verò mortalia dubia negativè, non possunt dici esse in memoria, & conscientia penitentis, ergo.

4. Secunda ratio; quod in dubio delicti nemo cogendus est sententiam subire, & poenam. Tertio, quod melior sit conditio possidentis suam libertatem in tali dubio negativo.

5. Sed penitens est in possessione libertatis, quæ liber est ab obligatione confessionis peccati, de quo non constat, sed dubitatur modo dicto.

Ergo per tale dubium superveniens, non est obligandus.

6. Quarta; quod sicut non tenetur penitens confiteri quando dubium negativum est circa substantiam actionis peccaminosa; præcisè, ut concedit etiam Coninch, Præpositus, Lessius, & alij à Præposito consulti, ita neque tenetur, quando dubium negativum est circa peccati commissi qualitatem; quæ illatio Lugo valida est.

7. Quintò, à paritate eorum, qui sic dubitant negativè de voto emisso, vel debito contracto. In quibus casibus ad nullam solutionem tenentur.

8. Item dubius an fecerit contra legem habentem adnexam excommunicationem, ideoque dubitans de excommunicatione incurta, non tenetur se habere pro excommunicato.

9. Sed contra ea, quæ dicta sunt; Objicies primò, certa pro certis confitenda sunt, & dubia pro dubiis; ergo peccata eo modo dubia negativè, sive circa substantiam actionis peccaminosa, sive solum circa qualitatem, confitenda sunt, ut dubia.

10. Responderi potest, si quis confiteatur peccata hujusmodi dubia in casu, quo non teneatur illa confiteri, velit tamen ad majorè cautelam, debet ea dicere; ut dubia, reliqua verò certa, ut certam inquit Præpositus, ubi *supra*, n. 120. §. adde. quando dicuntur peccata dubia, adjungenda est alia materia certa, ut dari possit absolute absolutio à peccatis. In quo casu penitens debet elicere actum attritionis de eo, quod confitetur absolute; quia fortasè peccatum illud dubium non est commissum, & ita si certum aliud peccatum cum attritione, non adjungeretur, absolutio caderet supra nullum peccatum dolorosum.

11. Objicies secundò; in dubiis tutior pars est eligenda, ergo debet penitens talia peccata dubia confiteri, cum hoc tutius sit.

12. Respondetur, si antecedens sumatur propriè ut sonat, hoc est, tutiorem partem esse eligendam, relicta altera, quæ prudenter minus tuta, sit tamen tuta concedo, quod sit eligenda tutior, ex consilio tamen, non ex præcepto.

13. Si verò antecedens intelligatur de duabus partibus, quarum altera tuta sit, & non sit in ea periculum peccandi altera verò non careat tali periculo, hæc proinde tuta non sit, nec possit pro ea formari iudicium probabile practicum, quod non sit peccatum eam sequi, concedo; quod teneamur ex præcepto partem illam tutiorem eligere, relicta non tuta, in qua subest peccati periculum.

Et sic possit negari in utroque casu conscientia.

14. Objicies tertio, de lege ordinata quodcumque mortale in homine baptizato remitti debet extra Sacramenta per contritionem formalem, vel saltem virtuales inclusam in amore Dei super omnia, & per consequens remitti debet in ordine ad claves, seu cum voto Sacramenti poenitentia. Ergo penitens obligatur ad confessionem cujuscunque peccati mortalis, etiam dubij.

15. Respondetur negando consequentiam, & ad

antecedens, Dico, quodcumque peccatum mortale extra Sacramentum remitti debere per contritionem, & per ordinem ad claves, id est cum voto absoluto confitendi peccatum, vel conditionato; nimirum cum voluntate absoluta confitendi peccatum certum: conditionata verò peccatum dubium, hoc est si constaret tunc certò fuisse commissum.

16. Objicies quarto; Præceptum confitendi peccatum est in possessione; Peccatum verò ipsum supponitur dubium. Ergo præceptum confitendi illud prævalet, & servandum est. Et hæc omnia docet Pater Ferrantinus ubi *supra*.

17. Sed hanc sententiam Pater Thomas Hurtadus ex Clericis Minoribus vir quidem de Theologia Scholastica, & Morali optimè meritus *tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 2. dub. 8. num. 206.* putat neque speculative esse probabilem, & practice esse temerariam. Verum quia ego libenter abstineo à censurandis opinionibus, assero me prorsus adharere affirmativæ sententiæ, nempe peccata dubia esse necessariò in confessione aperienda, & præter Doctores præsertim ex Societate alibi à me pro hac sententiâ adductos, adducam hinc contra Patrem Ferrantinum duos ex suis castris fortissimos commilitones, videlicet me citato Joannem Dicastrum de Sacram. *tom. 2. tr. 8. disp. 9. dub. 7.* per tot. & Patrem Sfortiam Pallavicinum in *assertionibus theologicis lib. 7. cap. 32. num. 306.* ubi sic asserit; Si tamen peccatum sit merè dubium dicemus dari, tum obligationem illud confitendi. Neque obstat regula, quod in dubio melior sit conditio possidentis: Nam homo dubius de peccato clavibus non subiecto, haud possidet charitatem, & amicitiam Dei certam, sed est dubius de illa. Debet ergo in tali casu decerni tanquam in re dubia, & cujus possessio sit dubia. Dividitur autem res à iudice inter eos, de quibus dubitatur utrius sit. Ita est faciendum in casu nostro. Si tu non es peccator, gratia Dei est tua: Si es peccator, habes debitum cæcandi illa in æternum, & subeundi poenas inferni. Deus ex sua benignitate permittit ut in hoc dubio res dividatur magno cum excessu pro nostra parte. Damus enim aliquid minimum ex nostro, hoc est confessionem peccati tanquam dubij, & Deus obligatur ad aliquid maximum ex suo, hoc est ad veniam peccati, ad promissionem vitæ æternæ.

18. Et quamvis possit evenire, ut quis cum peccato dubio sit in possessione credendi se esse in gratia eo quod ante hoc dubium confessus fuerit bona fide alia peccata, & fuerit ritè absolutus: tamen hanc ipsam possessionem non habet independentem ab obligatione, quam tunc implicite subiecit confitendi hoc peccatum, cum primum dubitatio de illo memoriæ occurrisset. Et posita hac implicita obligatione poenitentis, absolutio extenditur etiam ad peccata non expressa.

19. Objici possit; malum dubium non esse materiam doloris, ac proinde nec poenitentia. Nec respondeas sufficere dolorem conditionatum; nam ille non est dolor, sed dispositio ad dolendum si putificetur conditio. Dolor quippe non est obligatio moralis, sed actus physicus, qui non recipit conditionem. Respondetur tamen de malo dubio posse dari dolorem, non quidem respondentem tristitia, sed timori: sicut de bono dubio potest dari delectatio respondens non lætitiæ, sed spei. Hucusque Pallavicinus. Ad argumenta vero adducta à Patre Ferrantino respondet ex eadem Societate Pater Bardini à me * alibi allatus. Ad auctoritatem verò Patrum Revisorum, solum asseram quod bona eorum venia poterant considerate Patrem Laymanum in hæc

Alibi in Resolutionibus nostris primæ hujus Ref.

* Alibi signanter in sine Ref. præterita & in aliis not. primæ hujus Ref.

Sup. hoc
te in Ref.
præterita
in tribus
Ref. hujus
de in qua
§. ult. de
etiam de
Christi
tæ nullam
sequens
infirmitas
ult. à hujus
de in com
ter. in h
30. §. 1. d.

hac quaestione trepidanter loquutum fuisse, nec pro illo Pater Coninch absolute stat, Pater vero Joannes Praepositus licet in part. 2. *Divi Thome* talem sententiam tenuerit, tamen postea in 3. part. videtur mutasse sententiam, nam asserit hanc sententiam practice non esse probabilem, unde dicendum est, quod Schola Patrum Societatis stat pro nostra sententia, quae praeter alias rationes probatur in communi sensu Ecclesiae.

20. Advertendum est tamen hic primo, quod si quis confessus est peccatum ut certum, quia sic putabat; postea vero habet dubium, non tenetur illud, ut dubium iterum confiteri, nisi forte ex alio capite, quam ex integritate confessionis, quia nimirum se putat graviter infamatum apud confessarium: Sed haec obligatio vix utiquam potest esse gravis, imò vix erit casus, in quo quis propter hanc solum causam tenetur refricare memoriam peccati praeteriti, cum nec in casu quo quis sibi imposuerit aliquod peccatum, quod non commisit, existimans se verè illud commississe, tenetur iterum apud eundem, vel alium confessarium peccatum sibi prius impositum negare. Imò etiam si quis non solum, sic putabat, sed peccando, & mentiendo in una confessione imposuerit sibi peccatum aliquod, non video esse necessarium illud ipsum peccatum expresse revocare in alia confessione, sed sufficit si dicat: accuso me, quod in confessione praeterita peccatum grave falso imposuerim; si autem inde, vel mihi, vel proximo sequeretur grave damnum, quod revocando possem impedire, & deberem; tunc ex alio capite, non autem praecise ex obligatione integritatis deberem revocare, si ve in confessione alia, si ve extra quantum sufficit.

Sup. hoc infra in Ref. 138. § ult. & signanter à lin. 6.

21. Advertendum est tertio, explicandas esse etiam circumstantias peccati, si ve tanquam conditionaliter certas, si ve tanquam etiam conditionaliter dubias, si tales circumstantiae mutant speciem, vel augent numerum, verbi gratia, qui dubitat an habuerit consensum in mortale turpe cum foemina, quam certò scit tunc fuisse conjugatam, & sibi notam, ut talem id debet fateri, est enim illa circumstantia, quamvis absolute dubia, cum peccatum sit dubium, sub conditione tamen certa, quia supposito peccato certum est illud fuisse cum conjugata. Aliquando verò circumstantia etiam est sub conditione dubia, ut si quis dubitet, vel non meminerit se peccasse, vel consensisse in peccatum cum foemina de cujus statu libero, aut soluto etiam dubitat, quamvis enim tunc supponamus peccatum fuisse commissum, adhuc est locus dubitationi circumstantiae, quam tamen explicare tenetur. Et idem dicendum est de peccato mortali dubio in genere, atque in specie, si quis enim dubius sit an peccatum mortale commiserit & nescit cujus speciei, id etiam debet fateri si cut multo adhuc potiori ratione, si certus esset se peccatum mortale commississe, sed nescit cujus speciei.

22. Verum in his casibus, quando aliquis confitetur se de peccato dubio, adjungendum est aliquod peccatum certum, si verò inquit Sanchez certus esset de facto, dubius autem de jure, ut cum certus est se admisisse, & solum dubitat, an sit mortale? tunc non opus esse aliam materiam praebere. Quod mihi verum videtur, quando saltem certus est quod illud opus à se factum fuerit veniale; nec enim sufficit, quod certus sit fecisse opus, nisi certus sit in illo peccasse, saltem venialiter ut per solam illius confessionem detur materia certò sufficiens ad essentiam Sacramenti.

Sup. contento in hoc §. in Ref. 1. post praeteritam,

23. Quando autem quis confitetur aliquod peccatum certum, de quo dubitat, an alias confessus sit, non tenetur dicere se dubitare, an confessus fuerit

Ita Sanchez, & Coninch; qui eodem modo affirmant poenitentem in confessione non teneri dicere se tale peccatum commississe post ultimam confessionem, nisi ob aliquam peculiarem circumstantiam mutantem speciem, forte id necessarium sit: sicut enim qui scit, vel dubitat tale peccatum fuisse confessum, non tenetur dicere sub mortali se alias confessum, vel dubitare an tale peccatum, confessus sit; ita pariter qui commisit peccatum, non tenetur dicere esse commissum post ultimam confessionem, nisi adsit aliqua peculiaris circumstantia, quae id postulet. Et haec omnia invenies apud Dicafillum, ubi supra, quae valde à confessariis notanda erunt, sunt enim satis in praxi occurrentia.

per totam
& in aliis
ejus lectio-
da anno.

RESOL. CXXXII.

An qui dubius manet se perpetrasse aliquod peccatum, tenetur illud sub tali dubio confiteri? Ex part. 3. tract. 4. Resol. 60.

§. 1. **A**ffirmative respondent communiter Doctores, quos citant, & sequuntur Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 10. n. 66. & 67. Suarez tom. 4. disp. 22. sect. 9. n. 76. & alij asserentes, quod si quis post diligentem animi discussionem dubius maneat, an mortaliter peccaverit, ita ut neutram partem assentiendo inclinare possit, tenetur peccatum illud sub dubio confiteri; & hanc opinionem ego teneo.

2. Non reticebo tamen contrariam sententiam docere secundum Layman ubi infra, Aegidium de Coninch. tr. 2. de Sac. disp. 7. d. 8. concl. 7. ubi sic asserit. Ad hoc ut peccatum teneat confiteri, requiritur ut saltem probabiliter possim judicare me peccasse. Ita ille. Et ratio est quia delictum praesumi non debet, & in nullo foro aliquis accusari debet de delicto, quod commississe, ita ostendi non potest, ut data judicium, & conjectura assensum generent. Deinde per Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. tantum exigitur à poenitentibus omnia peccata mortalia post diligentem examinis discussionem recenseri. Ergo, & c. Et in hanc sententiam videtur inclinare Layman in Theol. mor. lib. 1. tr. 1. c. 4. §. 4. n. 37. saltem in confessionibus ordinariis extra articulum mortis; sic enim ait: Si in decursu vitae alia peccata sua, quorum conscientiam habet, confiteatur, tacito illo, de quo post diligentem excussionem dubitat, an commiserit, vel an fuerit mortale, tunc probabile apparet, non incumbere ejus confitendi obligationem. Non enim ex lege positiva Christi, & Ecclesiae, habetur, quia esset nimis severa obligatio accusandi se de iis, quae commississe se ignorat. Neque ex lege naturali charitatis propter periculum animae, quandoquidem confitendo bona fide peccata reliqua, per accidens remittuntur ea, quae ignorantur. Verum in hac re nihil determino, sed aliorum judicio committo. Ita Layman ubi supra, qui optime hanc sententiam tenet in ordine ad scrupulosos. Nota tamen, quod Coninch loco citato, loquitur de dubio negativo, & non ita absolute, ut putat Layman, ideo tu cogitans ego, ut dixi, absolute affirmativam sententiam teneo.

Sup. hoc à duabus praecedentibus Ref. & à duabus sequentibus & infra in ul. Ref. 1. & lege de ceteris Ref. 136. & c. Ref. 138. § ult. & in ul. tr. 1. c. 10. n. 66.

RESOL. CXXXIII.

An Sacerdos, si ante celebrationem, vel laicus ante Communionem dubitet, an commiserit aliquod mortale, v. g. an consenserit morosa delectationi, tenetur confiteri?

Ex quo deducitur, an peccata lethalia, etsi dubia, materia sint confessionis? Ex part. 6. tractat. 6. & Misc. 1. Ref. 32.

§. 1. Ad